

Příběh školy ve Statenicích v zápisech z obecních kronik

V neblahé době války rakousko-německé stál v čele správy obecní Václav Krumholc (1864-1869).

Když Václav Krumholc na svou žádost obtížného úřadu byl zbaven, zvolen starostou obce Statenické Jan Vinter, který úřad ten nepřetržitě až do r. 1880 zastával.

Chválihodného snažení v této době dlužno připomenouti pokud obce r. 1875 o povolení k zřízení samostatné obecní školy v Statenicích, který bohužel jen pokusem zůstal, jsa zamítnut u všech příslušných instancí.

Roku 1884, kdy úřadoval starosta Jan Vinter. Doba jeho úřadování jako starosty obce obsahuje počátek chvalitebného snažení, které však za krátko zvrhlo se ve smutný odsouzeníhodný čin zpátečnický jehož následky podnes (r.1897) pociťujeme.

Dne 20.března 1887 podal totiž člen obecního výboru Antonín Poláček návrh, by podána byla žádost o povolení postavení samostatné školy národní v Statenicích. Návrh tento byl kamenem úrazu pro tehdejší výbor. Ač byl totiž po prvé návrh tento podporován při druhém rokování sám starosta Jan Vinter, člen výboru Josef Vlček a majitel virilního hlasu, zástupce velkostatku kanovník Micka proti němu se postavili a tím konflikt s ostatními členy obecního zastupitelstva si přivodili. Ovoce tohoto nepředloženého jednání bylo viděti z volby obecního výboru r.1890 Bývalý starosta ani za člena nezvolen. V čelo obce povolán Antonín Poláček. Učiněny ihned důrazné kroky k povolení stavby obecné školy v Statenicích, ač dva členové obecního výboru Josef Vlček a Václav Klatovský proti se vyslovili s dříve již jmenovaným virilistou. Opoziční menšiny obecního zastupitelstva následovali pak přátelé dítek. Jan Vinter, Josef Stránský a Josef Vlček v čele se zástupcem velkostatku, kteří zvláštní protest proti zřízení obecní školy v Statenicích k zemské školní radě podali.

Ale zdálo se již, že marný jsou protesty zmíněných občanů a že žádost příznivě bude vyřízena, ježto již okresní školní rada nabízela umístiti v Statenicích exposituru, ale když obec tuto nabídku přijala, tu na přímluvu nově jmenovaného školního inspektora jí sděleno, že v Statenicích se vůbec žádná škola nepovoluje. Tak nátlakem a protesty zástupce zdejšího velkostatku kanovníka Micky a několika občanů, jichž zdejší školní dítky nebudou s největší právě vděčností vzpomínat, tak významný podnik nepovolen, který nejen morální, vzdělávací užitek Statenicím by byl přinesl, ale i materiální škodě zabránil.

Neboť přes všecken odpor zastupitelstva obce Statenic, byla obec přinucena r. 1894 v Úněticích postavit velkou školní budovu a přispěti na náklad 5359 .07 zlatých za kterýž to obnos skoro již mohla býti škola doma. A dlužno ještě připomenouti, jak počínal si při jednání o zřízení školy v Statenicích dříve již zmíněný kanovník Micko. Při komisi konané dne 4.dubna 1890 vyjádřil se totiž, že členové obecního zastupitelstva chtějí ze stavby školy kořistiti. Ovšem tento urážlivý výrok byl pak nucen veřejným listem v obecním archivu uschovaným úplně odvolati.

Rok 1907 - pozemek na školu ve Statenicích od Marie Pancové

Dne 8.prosince 1907 zemřela ve Statenicích v čp. 18 ve věku 84 roků soukromnice Marie Pancová, která se zapsala ve věčnou paměť zdejší mládeže školní svým dobročinným odkazem. Zesnulá paní, téměř celý svůj život strávila v osamělosti, pečujíc o domácnost svého bratra Petra, který byl vlastníkem usedlosti čp.15. Stavši se po jeho smrti jedinou majitelkou celého jmění, sepsala v srpnu 1907poslední pořizení, v němž mimo jiné odkázala obci Statenické

pozemky na t. zv. Vinici, čís. kat. 210 a 211 s výslovným připomenutím, aby tu postavena byla škola. Zásahu, že věnování toto v závěti bylo učiněno, má jediné starosta obce Antonín Poláček. On upozornil odkazatelku na strádání a nebezpečí, kterému jest útlá mládež zdejší obce vystavena docházkou do vzdálené školy Únětické a poukázal, jak krásný pomník odkazem tím památce své v obci postaví. Na šlechetnou tuto paní, žijící i nadále v úplné osamělosti v čp. 15, spáchán byl v září téhož roku (1907) nezjištěným dosud lupičem v noci vražedný útok, při němž jí byly surovým vražedníkem zasazeny přetěžké rány do hlavy a obličeje, kterým ubohá po 2 ½ měsíčním trápení podlehla.

Po smrti paní Pancové všemožně z různých stran usilováno o to, aby testament nebyl uznám, a lze opět jen zásluhou starosty obce Antonína Poláčka přičísti, že pozemky po několika soudních rozhodnutích obci ve vlastnictví se dostaly. Odkaz tento měl velmi blahodárný vliv na urychlení v otázce o stavbě vlastní samostatné školy ve Statenicích. Neboť dne 19.července 1908 k návrhu starosty obce Antonína Poláčka usneslo se obecní zastupitelstvo všemi hlasy proti hlasu zástupce virilisty na tom, aby se na darovaném pozemku postavila škola. Přes protest podaný Janem šl. z Hrtholdů, c. a k. podmaršálkem v. v. jakožto zástupcem velkostatku, proti tomuto usnesení k okresnímu výboru Smíchovskému, vykonány všechny přípravné práce k povolení samostatné školy. Plány a rozpočet na školní budovu o 2 třídách hotových a 1 třídě záložní s bytem pro správce školy a veškerým příslušenstvím, svěřeny k vypracování za 2.2% z rozpočteného obnosu Václavu Klatovskému, mistru zednickému v Černém Vole. Na učiněný dotaz místní školní rada v Úněticích jednomyslným usnesením se vyslovila pro vyškolení Statenic a proto podána koncem července 1908 příslušná žádost k c.k. okresní školní radě na Smíchově. Když však vyřízení žádosti ani po čtyřech měsících nepřicházelo, požádání o intervenci poslanci Douša a Svěcený, kteří ihned a s úspěchem zakročili. Neboť dne 14.prosince 1908 konalo se v záležitosti této místní komisionelní šetření, jemuž přítomni byli na následujícím listu vlastnoručně podepsaní účastníci. Průběh komise byl ve všech směrech úplně příznivým snaze obce Statenické po samostatné škole a jmenovitě volba staveniště byla ze stanoviska zdravotnického a estetického všeobecně za velmi šťastnou prohlášena. Doufáme, že snad přece nyní tužby naše zbudování vlastní školy se uskuteční.

Po dlouhých a těžkých pracích v záležitosti školy ve Statenicích, dostala se 2.3.1912 na obecní úřad ve Statenicích tato zpráva c. a k. okresní školní rady na Smíchově.

Obecní zastupitelstvo ve Statenicích.

Královská zemská školní rada vnesením ze dne 19.2.1912 smuvivši se se zemským výborem povoluje na základě svého usnesení zde dne 13.2.1912 v zásadě, aby se pro školní dívky zřídila celoroční dvou třídni školní expositura v Statenicích jakožto část obecné školy v Úněticích.

Dne 18.července 1912 byla ofertním řízením zadána stavba školy p. Konárovskému, staviteli z Prahy za obnos 34.749 korun a 23.července 1912 bylo započato se stavbou.

Dne 8.září 1912 byl položen základní kámen na stavbě školy do něhož pod desku byla vložena krabice kterou zpracoval p. František Vyšín ze Statenic, do níž vložena byla běžná mince a sice 1haléř, 1 dvou haléř, 1 deseti haléř, 1 dvaceti haléř a 1 koruna.

Dne 5.července 1913 byla dokončena stavba školy ve Statenicích a 11.září 1913 byla škola kolladační komisí odevzdána svému účelu.

Zapsáno v roce 1923 - Dalšími schůzemi zastupitelstva provléká se jako červená nit jednání o škole.

Začíná vleklý spor s jejím stavitelem E. Konárovským, zprvu výměnou dopisů, později ostřejšími a ostřejšími kroky úředními. Čteme tam (ze 6.října 1913) usnesení ve formě dopisu zmíněnému staviteli. „Účty, které jsme vám již jednou vrátili se po prozkoumání vrací znovu ježto neodpovídají vašemu ofertnímu podání ani podmínkám a vašemu projektu. Dále nejsou vám určené dodělávky kollaudační komisí dohotoveny. Vícepráce jsou prozkoumány a shledáno, že nejsou ceny dle ujednání. Na základě toho se vám účet na stavbu vrací a účty víceprací též. V jedné z následujících schůzí 13.listopadu 1913 odpovídá se již na přípis advokáta JUDra Petříka.

Tak stará se obecní zastupitelstvo o její slavnostní otevření. Čteme tu usnesení 4 hlasů proti 2, aby se při otevření škola nesvětila. (zápis 11.9.1913)

K otevření offert k úklidu přijata pí. Anna Pokorná (čp.33) za navržený obnos 33 Kč měsíčně. Na podání k učebním pomůckám svoluje obecní zastupitelstvo by tyto byly co nejnnutnější potřeba vyžaduje zakoupeny. Zároveň se ukládá starostovi, by co nejdříve podal c. k. zemské školní radě žádost o samostatnou školu. (zápis 10.12.1913) na téže schůzi zadalo obecní zastupitelstvo zastupování obce ve sporu se stavitelem JUDr. A. Meisnerovi.

Konečně tedy škola stojí. Sen mnoha dobrých lidí, tužba každého spravedlivě cítícího občana.

Dne 16.září 1913 byla slavnostně otevřena a prvními učiteli byli Holub Otakar a Osvald Karel.

Válečný rok 1914 počíná týmiž starostmi - Škola!

Ze zápisu ze schůze zastupitelstva 31.1.1914 - K přípisu okr. výboru ze dne 22.1.1914 obecní zastupitelstvo prohlásilo, že starosta na nevyrovnání účtu s p. stavitelem Konárovským nemá žádné viny, jelikož vše jednání se děje obecním zastupitelstvem a usnáší se by byl okresní výbor dožádán, by p. stavitele Konárovského vyzval, by podal obci Statenicům správný účet na povolené vícepráce obecním zastupitelstvem povolené a smluvené k jeho podané offertě a že jest obecní zastupitelstvo pak ochotno účet vyrovnati. A ježto pak nejsou podmínky a oferta p. stavitele obci dosud vráceny od c. k. okr. soudu v Holešovicích, kamž bylo jeho sporem nutno je předložiti a dosud po několikeré urgenci vráceny nejsou, nemůžem p. staviteli jeho účet vyrovnati. Z posléze uvedeného usnesení vidno, že do sporu vmísily se již úřadů výzvy a konečně i soudní proces. Smutný konec stavby!

A k tomu kvalita práce byla jistě znamenitá, poněvadž již časně z jara podává p. Pek návrh na opravu střech nad záchody ve škole, usneseno by při příležitosti jednání s p. stavitelem byl tento k jmenované opravě vyzván. Dne 9.dubna 1914 referují po rozmluvě se stavitelem (Pek - Benda) a přikročení k žalobě schváleno. Ve starostech válečných uvažovalo nové představenstvo obce, že by bylo lépe doma míti školu samostatnou a tuto si poznenáhla vybavovati, než platiti, než platiti příspěvek na školní věcná vydání do Únětic při čemž se škola mateřská dívala ne mateřsky, ale macešsky na svoji odnož. A usnesením ze dne 20.října 1914 zakročeno : Usneseno jednomyslně žádost podati c. k. okresní školní radě na Smíchově, aby na útraty obce Statenické vykonáno bylo místní komisionelní šetření a v žádosti o zřízení samostatné školy v Statenicích prohlásiti, že se obec postará - pokud zákon nařizuje - o věcný náklad i její udržování ze svých prostředků.

Dne 10. dubna 1915 okresní soud oznamuje místní ohledání a zavedení znalců ve věci sporu se stavitelem Konárovským do školy.

Dne 23. ledna 1916 je v zápise o schůzi zastupitelstva zapsáno, že obec uznána povinnou platiti staviteli Konárovskému peníz 50.209 korun a 83 haléřů za stavbu místní školy. V téže schůzi uvažuje se, má-li se podati odvolání či nikoliv. O rozhodnutí jsme se nedočetli. Že však nebylo záležitosti této konec, lze bez pochyb souditi ze záznamu o dopisech z této doby, v nichž patrna je čilá korespondence o této věci mezi obcí a jejím zástupcem JUDrem Meisnerem. Do 1. učebny chodí 73 dětí a do 2. učebny 75 dětí.

Válečný rok 1917

Záznam ze dne 14. 10. 1917 schůze obecního výboru, že zřízena byla polévková komise pro chudou školní mládež, v níž zasedali Antonín Vyšín, Anna Kummermannová a Bohumil Špaček. V rezervní třídě zřízen krb o kotli a plotně - stavěl jej zedník Karel Smrček. Tu pak vařil Ladislav Pek polévku pro školní mládež, která se jí po 10 haléřích platila. Toho roku zakládá se školní knihovna a jeviště školní v zadní třídě.

Památný historický rok 1918

Již 4. dubna 1918 v zápisu obecního výboru záznam o zadání oprav ve škole za 497.70Korun mistru tesařskému V. Karlíkovi z Tuchoměřic. Tedy již opravy. Budova sotva svému účelu odevzdána volala již po lékaři, aby ji ošetřil. Měla bolesti hned několik najednou. Především ploché střechy záchodů, nedostatečně zařízené bylo nutno zaměnit obyčejnou střechou šikmou. Houba v bytě správce školy hrozivě vylézala na povrch a neměla-li vážně ohroziti dalším rozšířením ostatní prostory školní, musila být podlaha vytrhána. Špatné vedení komína v půli budovy musilo býti opraveno tak, aby se dalo aspoň topiti a muselo se přikročiti k různým zajímavostem (vykopání pařezů stromů pod podlahami, vývod komína do pokoje).

Republikový rok 1919

Škola, která často v poslední době uzavřena, smutná jako úl bez včel nemajíc otopu dostává se péčí zastupitelstva opět v ruch a život. (z důvodů velkých nedostatků a drahoty jak uhlí, tak pšenice zůstávala naše škola, ale i jiné zavřeny). Po prvních republikových volbách dne 21.června 1919 ustanovilo se nové obecní představenstvo a dne 2.srpna jmenování byli členové místní školní rady, poněvadž výnosem zemské školní rady ze dne 4.dubna 1919 byla dosavadní dvoutřídní školní expositura přeměněna v samostatnou dvoutřídní školu smíšenou obecnou. První školní rok bez řízení z Únětic začíná 15.zářím 1919.

Rok 1920

V únoru bylo na schůzi usneseno založit obecní knihovnu, která byla umístěna ve škole a prvním knihovníkem je zvolen místní řídící učitel.

Rok 1922

V procesu pozemkové reformy bylo škole při záběru velkostatku přiděleno 2400m² z louky před školou k cílům tělovýchovným.

Rok 1927

V srpnu o prázdninách oprava vadné klenby nad chodbou, jež byla nahrazena cementovými stropnicemi. A dne 10.srpna 1928 zazářila ve škole první žárovka.

Rok 1935

Dne 4.června započata úprava dolejšího kabinetu na úřadovnu. Kabinet školní přestěhován do prázdné třídy jež přepažena. Dne 22.června se obecní úřad přestěhoval z Černého Vola do úřadovny ve škole.

Rok 1938

Jedna třída ve škole je prázdná a je v ní ubytováno mužstvo obsluhující světlomet – jako opatření proti náletům.

Rok 1951

Zmínka o mateřské škole, ve které se 1.1.1951 začalo i vyvažovat.

Rok 1954

Ve školce je zapsáno 16 dětí.

Rok 1955

V tom roce proběhla generální oprava školy za 76 000,- Kčs. Byla dána nová okna, podlahy, dveře, provedeny nátěry a rozvod světla do sklepa.

Rok 1956

Pro místní školu zakoupený televizor. Schází se tam mládež i dospělí.

Rok 1962

Protože mateřská školka představuje největší položku v obecním rozpočtu, zabývala se školská a kulturní komise činností mateřské školky. Vypracovala rozbor návštěvnosti a usnesla se dát radě MNV návrh na uzavření mateřské školky do konce června. Bylo dohodnuto svolat na MNV maminky za přítomnosti poslance ONV. Tam bylo doporučeno nechat v provozu mateřskou školku přes prázdniny. V případě, že bude průměrná návštěva 10-15 dětí zaměstnaných matek, změní se škola v útulek kde bude 8mi hodinový provoz s jednou pracovní silou. Nebude-li návštěvnost ani 10 dětí zruší se i útulek. Na veřejné schůzi MNV seznámil soudruh ředitel Šedivý s připravovanou reorganizací statenické základní školy. Děti výhledově budou navštěvovat základní školu ve Velkých Přílepech. Mateřská školka byla k 1.9. 1962 definitivně uzavřena.

Rok 1963

Pro tuhou zimu a nedostatek uhlí bylo nutno přistoupit k omezení školního vyučování. Učí se v jedné třídě 1., 2. a 3.ročník od 8 do 11hodin, 4. a 5. školní ročník od 11 do 16hodin.

Rok 1965

Ve školním roce bude 1. a 5. ročník převeden do Horoměřic a z 2., 3. a 4. ročníku bude v obci vytvořena jednotřídka. Toto opatření bylo nutno provést z důvodu malého počtu dětí.

Rok 1966

Počátkem roku se v okolních obcích rozšířila slintavka a některé obce byly uzavřeny. Důsledkem toho docházelo do statenické školy z Noutonic 100 dětí a ve škole se učilo na dvě směny. Protože jednotřídní školu ve Statenicích navštěvovalo 16 žáků a výhled na školní rok 1965-66 je pouze 14 žáků, byla škola dnem 1. září 1965 uzavřena a žáci předáni do školy v Horoměřicích. V přízemní místnosti je sklad CO a obě třídy v prvním patře jsou pronajaty ČTK (česká tisková kancelář) jako skladiště papíru. Dále je v budově školy lidová knihovna, která čítá 1290 svazků.

Rok 1971

Celá školní budova je pronajata OÚNZ Praha-západ.

Rok 1972

Do školy v Horoměřicích chodí ze Statenic 32 dětí.

Rok 1979

Poklidnou atmosféru obce rozčeřil společný požadavek mladých maminek, které se dožadovali vybudování mateřské školky ve Statenicích. Jejich iniciativa šla až tak daleko, že přinesly soupis brigádnických hodin a stavebních profesí svých manželů, které by na stavbě školky odpracovali. MNV vypracoval soupis dětí narozených od roku 1974 až 1978. Předseda MNV soudruh Kášek a předseda komise s. Kinský se vypravili na ONV za soudružkou Müllerovou ohledně projednání zřízení školky ve Statenicích se třemi alternativami.

1. Přestavět stávající školní budovu na potřeby školky
2. Výstavba nové školky z dotací ONV a brigádnických hodin.
3. Výstavba školky z investic podniků a brigádnické pomoci.

K bodu 1. V prostorách bývalé školy je sklad CO okresu a ten není kam přestěhovat. Přestavba budovy by si vyžádala velké investice. Ústřední topení, hygienické zařízení, rozvod vody a celé vybavení. Navíc se v okrese projevuje značný nedostatek školních prostorů a nevylučuje se ani možnost, že statenická školní budova bude sloužit k umístění jednoho nebo dvou ročníků ZDŠ Horoměřice, nebo Velké Přílepy.

K bodu 2. ONV na stavbu školky žádné dotace dát nemůže. Mělo se to řešit dříve jako volební program. Cílem je budovat vícetřídní školky ve spádových obcích, kde v případě nemoci některé z učitelek zaskočí druhá (spojí se třídy), a nemusí se školka zavírat.

K bodu 3. Byli ozváni rodiče, kteří měli děti v letech do školky. Bylo s nimi hovořeno na MNV a poukázáno na 3. možnost, kdyby mladé maminky přijaly zaměstnání v Kovopodniku, nebo ve Velazu, by podniky věnovali větší část peněz na postavení školky. Žádná z maminek se však nepřihlásila. Když ONV schvaloval výstavbu školky ve Velkých Přílepech počítalo se i s dětmi ze Statenic

Rok 1983

Stav bývalé školní budovy se zhoršil a je nutné opravit střechu. Budova byla nabídnuta školskému odboru ONV, ale ten odmítl financovat opravu. Dále bylo jednáno s odborem zdravotnictví, který má v budově sklady o předání budovy do jejich péče. Otázka nebyla zatím dořešena a přechází do dalšího roku.

Rok 1986

Rada MNV se zabývala inventářem v budově bývalé základní školy. Byla vytvořena 4člená komise s. Kopinec, Kinský, Kokoška a Svoboda, která si prohlédla inventář školy. Ten pochází převážně z válečného období. Obrazy a mapy jsou dvojjazyčné. Bylo dohodnuto, že s. Kopinec nabídne inventář škole ve Velkých Přílepech. V případě nezájmu bude inventář zrušen a vyřazen.

Rok 1987

Během jarních měsíců je vyprázdněna budova bývalé školy a předána opět do užívání MNV. Otázkou jejího dalšího využití se zabývá rada MNV. Uvažuje se o využití pro účely MNV. V rámci využití budovy bývalé školy rozhodla rada MNV o přemístění Místní lidové knihovny do místnosti bývalé třídy v přízemí budovy, zesílení elektrické instalace a zapojení akumulčních kamen, a položení podlahové krytiny. To vše bude vykonáno občany v akci Z. Pro lidovou knihovnu byla během roku vyžádána dotace ONV ve výši 12.000,-Kčs. Současně přichází na MNV dopis od školské správy z Prahy 6, ve kterém žádá o sdělení, zda by bylo možno využít budovy bývalé školy ve Statenicích pro účely Pionýrského domu v Praze 6. Je odpovězeno záporně. Předseda MNV seznamuje s plánem na využití školy. Jedna místnost bude přidělena knihovně, další místnost bude po úpravách

sloužit MNV a složkám Národní Fronty. Konečně se budova dočká důstojného využití. Jinak by ji hrozila jistá záhuba.

Rok 1990

Počátkem května začíná MNV uvažovat o ekonomickém využití školy. Zájem projevilo družstvo TIS zabývající se výpočetní technikou, soukromí zájemce zajímající se o zřízení krátkodobé pečovatelské služby a další soukromý zájemce z oblasti výpočetní techniky a též zástupce italské firmy DIVA vyrábějící oděvy. Z důvodu ekonomického pronájmu budovy se neuvažuje o přestěhování MNV do budovy školy.

Nakonec je škola po letitém strádání žáků a nákladného udržování roku 1994 prodána.

připravila Monika Juliána Pokorná

Digitalizované texty obecních kronik najdete na
<https://www.obyvakvesnice.cz/kroniky-obce/>